Forordning,

angaaende

Odelsretten paa Island.

Tilskipun,

vidvíkjandi

Ódalsrétti á Íslandi.

Kaupmannahøfn, þann 17da Aprílis 1833.

Kaupmannahøfn.

Prentad hjá Directeur Jens Hostrup Schúltz,
Kóníngsins og Háskólans Bókþrykkjara.

Vi Frederik den Sjette,

af Guds Naade Konge til Danmark,

de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, Gjøre vitterligt: at Vi, deels for at forebygge de Stridigheder, hvortil den paa Vort Land Island i Overeensstemmelse med det allerhøieste Rescript af 28de Marts 1776 gjældende Odelsret giver Anledning, deels for med Vedligeholdelse af selve Rettigheden at afhjælpe de skadelige Indskrænkninger i Eiendomsretten, som den for Tiden medfører, have besluttet, ligesom Vi og hermed allernaadigst befale som følger:

§ 1.

Den i Forordningen af 14de Januari 1771 § 3 bestemte Tid, inden hvilken en Odelsmand har at tilbageløse sit Odelsgods, naar det eies af en Fremmed, eller af en Person, der er fjernere Odelsberettiget, skal for Fremtiden være indskrænket til 5 Aar. Dog kunne de, som for Tiden ere berettigede til at paatale et Gods til Løsning, ikke paa Grund af saadan ny Bestemmelse tabe deres Løsningsret førend ved Slutningen af Aaret 1835, forudsat naturligviis at ikke

Vér Fridrik hinn Sjötti,

af Guds Náð, Konúngur í Danmörku, Vinda og Gauta, Hertogi í Slésvík, Holstein, Stórmæri, Péttmerski, Láenborg og Oldenborg,

Gjörum vitanlegt: at Vér ad nokkru leiti til ad afstýra þeim þrætum, hvartil sá á Voru landi Íslandi, samkvæmt Konúngs-bréfi af 28da Martii 1776 gildandi Ódalsréttur gefur tilefni, enn ad ödru leiti, til med vidhaldi sjálfra réttindanna, ad ráda bót á því skadlega ófrelsi eignarréttarins, er hann, nú sem stendur, med sér færir, höfum ályktad, eins og vér hér med allranádugast skipum, sem eptir fylgir:

§ 1.

Sú í tilskipan af 14da Janúarí 1771 § 3 ákvardada tíd, innan hvörrar sérhvör ódalsmadur á ad innleysa sitt ódalsgóts, þegar vandalaus madur, edur sá sem fjær er er ódalsretti, er þess eigandi, skal eptirleidis ej vera lengri enn 5 Ár. Þó eiga þeir, er nú sem stendur hafa rett til ad áfría jardagóts til innlausnar, eptir þessari nýu ákvördun, ekki ad missa þeirra lausnarrétt, fyrr enn vid útgaungu ársins 1835, þó sjálfsagt þannig, ad sú tíd, á hvörri lausnarrétturinn er

forinden den Tid udløber, hvori Løsningsretten staaer aaben efter Forordning 14de Januari 1771. Derimod forbliver det ved den i bemeldte Anordnings § 1 foreskrevne Regel, hvorefter Odelsret erhverves, naar en Person eller et Ætlæg har som Eier besiddet en Jord i 10 Aar eller længere.

§ 2.

Naar Nogen har erhvervet Odelshævd paa en Jord ved for Tiden selv at have besiddet samme som Eiendom i 10 Aar, eller ved at have fortsat den af hans Forældre eller andre Ascendenter begyndte Eiendomsbesiddelse i saa lang Tid, at de til slig Hævds Erhvervelse foreskrevne 10 Aar under hans Besiddelse ere udløbne, skal det, hvis han afhænder Jorden, beroe paa ham selv, om han vil behæfte samme med nogen Løsningsret eller ikke, og dette Baand skal i fornævnte Tilfælde ikke paatvinges Eiendommen mod hans Villie. Vælger han at forbeholde sig og Æt Løsningsret, bliver dette udtrykkeligt at indføre i Skjødet eller i et andet tinglæst og protocolleret Document, hvorved enhver Vedkommende kan erholde tilbørlig Kundskab om det paa Eiendommen lagte Baand. Det samme gjelder og om Enhver, som i Fremtiden maatte erhverve Odel formedelst Hævd. Iøvrigt bør det iagttages, at den Eiendom, der efter det Foranførte behæftes med Odel, i det Document, som derom bliver at udstede, saa nøiagtigt betegnes, at der ikke i saa Henseende kan opstaae nogen Tvivl.

§ 3.

Naar den, der har erhvervet Odelshævd, efterlader sin Jord til sine Livsarvinger, skal enhver af disse besidde den Jord, han arver,

ósferdtur eptir tilskipan af 14da Janúarí 1771, ekki ádur se átrunninn. Þarámót vidhaldist framvegis sú í nefndrar tilskipunar § 1 fyriskrifada regla, eptir hværri ódalsréttur vinnst, þegar ein persóna edur einn Ættleggur hefur verid réttur eigandi ad einni jord, í 10 ár edur lengur.

§ 2.

Hafi nokkur náð ódalshefd á einni jord med því móti, ad hann ná hefur verid hennar eigandi í 10 ár samfleytt, edur þannig, ad hann hefur framhaldid sinu af hans foreldrum edur odrum lángfedgum byrjada eignarhaldi um svo lánga tíd, ad þau til slíkrar hefdar útvegunar fyriskrifudn 10 Ár, medan slíkt hans eignarhald varadi, séu úthlaupinn, skal þad, ef hann afhendir jordina, vera undir honum sjálfum komid, hvort hann vill binda hana vid nokkurn lausnarrétt, edur ekki, og þettad band skal, í nefndu tilfelli, ekki meiga neydast uppá eigindóminn, mót hans vilja. Kjósi hann ad ásfilja sér og ætt sinni lausnarrétt, hlýtur þetta med berum ordum ad innfærast í Afsalsbréfid, edur í eitt annad þíngleśid og bókad Skjal, hvaraf sérhvor hlutadeiganda geti fengid tilhlýdilega vitneskju um þad á eigendominn lagda Band. Hid sama gildir og um sérhvørn, sem framvegis kynni ad odlast ódál med hefd. Annars á þad ad adgætast, ad sá eigindómur sem, eptir fyrrskrifudu, leggst undir ódalsrétt, í því skjali, sem þarum á ad útgefast, tiltakist svo nákvæmlega, ad einginn efasemd í því tilliti geti upp komid.

§ 3.

Þegar sá, sem hefur útvegad Ódalshefd, eptirskilur sinum lífserfingjum jord sina, skal sérhvor þessara eiga þá jord, er hann erfir,

med samme Ret, som Odelserhververen nød. Vil denne derimod, at der paa Jorden skal hvile en saadan Odelsret, at den, uden nogen af nærmeste Arving i saa Henseende tagen Forbeholdenhed, skal, naar denne afhænder samme, staae til Løsning for hans Efterkommere, og, naar disse ikke ere til, for andre Odelserhververens Efterkommere, saa haver Odelserhververen udtrykkeligen at bestemme saadant, og denne Bestemmelse bør enten umiddelbart gives ved en Erklæring til Tinge, eller og det Document, hvori den er skeet, eller hvori Beviis for samme indeholdes, kundgjøres til Tinge, Alt for at Enhver, der vil erhverve Eiendom over Jorden eller anden Rettighed i samme, kan faae fornøden Oplysning om slígt derpaa hvilende Baand.

§ 4.

Ligesom den, der har erhvervet Odelsret til en Jord, ei til Skade for Panthaveren kan afhænde den med Forbeholdenhed af Løsningsret, saaledes kan han heller ikke, naar han efterlader den til sine Livsarvinger, paahæfte samme Odelsret, uden forsaavidt denne hans Bestemmelse kan efterkommes uden Skade for hans Creditorer. Naar en Creditor erhverver Udlæg i et Gods, hvortil Eieren har erhvervet Odel, og den til hans Fyldestgjørelse fornødne Kjøbesum ei kan udbringes ved at afhænde den med Forbeholdenhed af Odelsløsning, saa er Eieren uberettiget til at fordre, at saadan Forbeholdenhed gjøres til Betingelse ved Godsets Afhændelse.

§ 5.

Den, der paa Grund af den Forbeholdenhed, som første Erhverver har taget ved Salget af en Odelsjord, eller ifølge den Bestemmelse, en saadan i Medhold af § 3 har gjort, er bleven odelsberettiget

med þeim sama rétti, hvørs Ódalsins útvegandi naut. Vilji þessi þaraámót, ad slíkur ódalsréttur skuli hvíla á jordinni, ad hún, án nokkurs af næsta erfíngja í því tilliti gjörds ákvædis, skuli, þegar hann afhendir hana, standa til lausnar fyrir hans eptirkomara, og þegar þessir ej eru til, fyrir adra ódalshöfundarins eptirkomara, svo á ódalsútvegandinn med skírum ordum ad ákvarda slíkt, og þessi ákvördun á annadhvørt einmitt ad gjörast med lýsíngu á þíngi, edur og þad skjal, hvari hún er gjörd edur sönnud, kunngjörast á þíngi, allt til þess ad hvøreinn, sem vill útvega sér eignarrétt til jardarinnar, edur adra ískyldu í henni, geti fengid naudsynlega vitund um slíkt á henni hvílandi band.

§ 4.

Eins og sá, sem hefur útvegad ódalsrétt til einhvørrar jardar, ekki, til skada fyrir panthafarann, má afhenda hana med tilskildu ákvædi um Lausnarrétt, svo má hann ej heldur, þegar hann eptirskilur hana sínum lífserfíngjum, þýngja henni med ódalsrétti, nema ad svo miklu leiti slík ákvördun getur framkvæmst án skada fyrir þá, hvørra skuldanautur hann er. Krefji skuldaheimtari útlags í því gótsi, hvar til eigandinn hefur ødlast ódalsrétt, og því til hans fullnægiu naudsynlega kaupverdi ej verdur nád, med því móti, ad hún afhendist med tilskildu ákvædi um ódalslausn, svo hefur eigandinn aungvann rétt til ad heimta þad, ad slíkt ákvædi gjörist ad skilyrdi vid afhendíng gótsins.

§ 5.

Sá, sem eptir því tilskilda ákvædi, hvørt hinn fyrsti útvegandi hefur lagt vid sölu ódalsjardar, edur eptir þeirri ákvördun er slíkur Höfundur, í medhaldi 3da §, hefur gjört, er ordinn réttur ódalsmadur

Eier af samme, er vel beføiet til ved dens Overdragelse at give Slip paa den Odelsret, der kan tilkomme ham og hans Afkom, men de øvrige Grene af Familien kunne derved ikke tabe den Løsningsret, som de have erhvervet. Heller ikke kan han, ved at pantsætte Jorden, indskrænke deres Løsningsret, hvorimod de Creditorer, som ved af ham udstedte Forskrivninger have erhvervet Pant i Eiendommen, maae, naar Løsningsretten gjøres gjeldende, nøies med den Sum, hvorfor Eiendommen løses.

§ 6.

Naar Nogen vil indtale sin Odelsret, haver han i Almindelighed at løse Godset, med den Sum, som det af uvillige, i Overeensstemmelse med Forordningen af 14de Januari 1771 § 7, dertil udnævnte Mænd ansees at være værd paa den Tid det løses, dog at Antallet af de Mænd, der udnævnes, kun skal være 4 til det første Syn, og som Følge deraf 8 til Overskyn, hvis et saadant finder Sted. Dog staaer det og til den, der i Medhold af nærværende Forordnings § 2 paadrager sit Gods Odel, at gjøre det til Vilkaar, at der i Tilfælde af Løsning skal derfor betales den Sum, hvorfor han bortsælger samme, mod vedbørlig Godtgjørelse for senere Forbedringer eller Forringelser, i Overeensstemmelse med de hidtil gjeldende Regler.

§ 7.

Den mindste Jordlod, der for Fremtiden skal kunne behæftes med Odel, skal udgjøre 5 Hundreders Dyrhed.

ad henni, má ad sönnu, vid hennar áfsal, afsisja þann ódalsrétt, sem kann ad tilkoma honum og hans afkvæmi, enn hinar kvíslir ættarinnar geta samt ej þarmed mist þann lausnarrétt sem þær ødlast hafa. Ekki heldur getur hann, med pantsetníngu jardarinnar, rírt þeirra lausnarrétt, hvarámót þeir skuldaheimtarar, sem med þeim af honum útgefnu skuldabrèfum hafa útvegad pant í Eigindóminum, hljóta, þegar lausnarrètturinn gjørist gildandi, ad nægjast med þá peníngaupphæd, fyri hvørja eigindómurinn innleysist.

§ 6.

Vilji nokkur nota sinn odalsrètt, á hann almennt ad leysa gótsid med þeirri peníngaupphæd sem þad af hlutlausum, samkvæmt tilskipunarinnar af 14da Janúari 1771 § 7, þartil útnefndum mønnum álítst ad vera verdt, á þeirri tíd sem þad leysist, þó svo, ad tala þeirra manna sem útnefnast, einúngis á ad vera 4 til fyrstu skodunar (edur virdíngar) og í fylgi þaraf 8 til ædri skodunar, ef hún haldinn verdur. Samt er þad undir þeim komid, sem í medhaldi af þessarar tilskipanar § 2 útvegar gótsi sínu ódalsrètt, ad ákveda þad skilyrdi, ad þad, ef þad innleysast á, borgist med þeirri peníngaupphæd, fyri hvørja hann selur þad, mót tilhlýdilegu endurgjaldi fyri sídari betranir edur rírdir, samkvæmt þeim híngad til gyldandi reglum.

§ 7.

Sá minnsti jardarpartur, sem eptirleidis má ad ódali gjørast skal hlaupa til 5 Hundrada dýrleika.

§ 8.

Med Hensyn til den Odelsjord, der ved denne Anordnings Kundgjørelse ei er i første Erhververs Eie, beholder enhver Vedkommende den alt erhvervede Odelsret, hvilken bliver at udøve i Overeensstemmelse med de hidtil gjeldende Love, dog at Bestemmelsen i nærværende Anordnings § 1 tages til Følge.

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

Givet i Vor Kongelige Residentsstad Kjøbenhavn, den 17de April 1833.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

Stemann.

Monrad. Ørsted. Lassen. Lange. Hansen. Bentzen.

§ 8.

Med tilliti til þeirrar ódalsjardar, sem vid þessarar tilskipunar auglýsíng ej er í eign fyrsta útveganda, haldi sérhver hlutadegenda þeim þegar unna ódalsrétti, sem á ad fremjast í samhljódun vid þau híngadtil gyldandi Løg, þó svo, ad ákvørduninn í § 1 takist til eptir-breytíngar.

Hvareptir allir hlutadeigendur sér allraundirgefnast hegda eiga.

Gefid í Vorum Konúnglega Adsetursstad Kaupmannahøfn, þann 17da Aprílis 1833.

Undir Vorri Konúnglegu Hønd og Innsigli.